

Stockholms kommun

Rektorn vid Hagsätraskolan och Ormkärrskolan

Beslut för grundskola, grundsärskola och fritidshem

efter tillsyn i
Hagsätraskolan och Ormkärrskolan
i Stockholms kommun

Tillsyn i Hagsätraskolan och Ormkärrskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Hagsätraskolan och Ormkärrskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 2 oktober 2013 och den 4 oktober 2013.

Fakta om skolan

Hagsätraskolan och Ormkärrskolan ligger i stadsdelen Enskede-Årsta-Vantör i Stockholms kommun och utgör en skolenhet. Skolenheten omfattar flera skolbyggnader belägna på två olika platser i Hagsätra med cirka tio minuters gångväg emellan. Det sammanlagda elevantalet vid båda skolorna är 650 elever. Verksamheten vid Hagsätraskolan omfattar förskoleklass och årskurs 1-9 och i Ormkärrskolan går elever i förskoleklass och årskurs 1-5. Fram till och med den 31 oktober 2013 har Hagsätraskolan en grundsärskoleelev som är integrerad i grundskolan. Bägge skolorna erbjuder fritidshemsverksamhet för eleverna i årskurserna F-3 och bedriver fritidsklubbar för elever i årskurserna 4-6. I verksamheten på Hagsätraskolan finns en särskild undervisningsgrupp för elever med särskilda inlärningsbehov.

Skolan leds av en rektor och två biträdande rektorer. Rektorn har det övergripande ansvaret för verksamheten och har därutöver ett särskilt ansvar för arbetslaget för årskurs 7-9, skolmåltider, vaktmästeri, kansli och IT. En biträdande rektor leder arbetet i fritidshemmen och förskoleklasserna och Ormkärrskolans årskurs 1-5 samt Hagsätraskolans årskurs 1-3. Den andra biträdande rektorn ansvarar för arbetslagen för årskurs 4-6, skolans centrala grupp för särskild inriktning (CSI) för elever med särskilda behov, elevhälsoteamet och fritidsklubbarna.

Vid Hagsätraskolan finns tre lärararbetslag, ett för förskoleklasserna och årskurserna 1-3, ett för årskurserna 4-6 samt ett arbetslag för årskurserna 7-9. Fritidshemmet vid Hagsätraskolan bildar ett separat arbetslag. Vid Ormkärrskolan finns ett arbetslag som omfattar samtliga skolans verksamheter. Varje arbetslag leds av en så kallad studieledare som fyller funktionen som arbetslagsledare.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) nådde knappt 56 procent av eleverna vid Hagsätraskolan kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i

matematik läsåret 2011/2012. Detta resultat ligger under motsvarande resultat för riket, som uppgick till 72 procent. Vid Ormkärsskolan uppnådde nästintill 100 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik. I ämnesprovet för svenska uppnådde drygt 77 procent respektive nästintill 100 procent av eleverna vid Hagsätraskolan och Ormkärsskolan kravnivån på samtliga delprov läsåret 2011/2012. Båda skolornas resultat ligger över motsvarande resultat för riket som uppgick till knappt 74 procent. I ämnesprovet för svenska som andraspråk uppnådde drygt 61 procent av eleverna vid Hagsätraskolan kravnivån på samtliga delprov samma läsår. Detta resultat ligger över motsvarande resultat för riket som uppgick till drygt 50 procent.

Enligt skolans egen sammanställning av elevernas samlade kunskapsresultat uppnådde mellan 62 procent och 86 procent av eleverna vid Hagsätraskolan kunskapskraven i svenska/svenska som andraspråk, matematik, samhällsorientering och naturorientering ämnen i årskurs 3 vårterminen 2012. I Ormkärsskolan nådde enligt skolans egna uppgifter mellan 80 procent och 100 procent av eleverna kunskapskraven i ämnen med nationella kunskapskrav.

Den nationella statistiken för läsåret 2012/2013 är vid tiden för föreliggande beslut inte publicerad. Skolan har dock inkommit med uppgifter för vårterminen 2013. Av dessa framgår att 95 procent respektive 62 procent av eleverna nådde kunskapskraven i de nationella ämnesproven i svenska och svenska som andraspråk på Hagsätraskolan. I nationella ämnesprovet för matematik nådde 65 procent av eleverna kunskapskraven. Vid Ormkärsskolan nådde 93 procent respektive 17 procent av eleverna kunskapskraven i de nationella ämnesproven i svenska och i svenska som andraspråk. Andel elever som uppnådde kunskapskraven i det nationella ämnesprovet i matematik var 95 procent.

Av skolans egen sammanställning för läsåret 2012/2013 framgår vidare att mellan 62 procent och 97 procent av eleverna i årskurs 3 vid Hagsätraskolan nådde kunskapskraven i ämnen med nationella kunskapskrav. Vid Ormkärsskolan uppnådde 100 procent av eleverna vårterminen 2013 kunskapskraven, med undantag för ämnet svenska som andraspråk där 33 procent av eleverna bedömdes uppnå kunskapskraven.

Årskurs 6

Enligt SIRIS nådde läsåret 2011/2012 drygt 48 procent av eleverna i årskurs 6 vid Hagsätraskolan kravnivån på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik. Resultatet ligger under motsvarande resultat för riket som uppgick till knappt 79 procent. I ämnesprovet i engelska uppnådde samma läsår 81 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov. Detta resultat ligger under motsvarande resultat för riket som uppgick till knappt 87 procent. Vad gäller ämnesprovet i svenska uppnådde nästintill 100 procent av eleverna

kravnivån på samtliga delprov. Detta resultat ligger över motsvarande resultat för riket som uppgick till 82 procent. Enligt skolans sammanställning uppnådde mellan 25 och 100 procent av eleverna i årskurs 6 kunskapskraven i de olika ämnena de undervisades i vårterminen 2012. Samtliga elever uppnådde kunskapskraven i ämnena bild och slöjd medan 25 procent uppnådde kunskapskraven i svenska som andraspråk.

Enligt Hagsätraskolans egna uppgifter för vårterminen 2013 nådde 71 procent respektive 76 procent av eleverna kunskapskraven i de nationella ämnesproven för engelska och matematik. Vidare nådde 94 procent respektive 41 procent av eleverna kunskapskraven i de nationella proven i svenska och svenska som andraspråk. I de nationella proven i kemi och samhällskunskap nådde 82 procent respektive 84 procent av eleverna kunskapskraven. Vidare framgår att mellan 44 procent och 100 procent av eleverna i årskurs 6 vid Hagsätraskolan nådde kunskapskraven i ämnen de undervisades i. Lägst andel elever uppnådde kunskapskraven i svenska som andraspråk och högst andel elever uppnådde kunskapskraven i bild och modersmål.

Årskurs 9

Vad gäller eleverna i årskurs 9 uppnådde enligt SIRIS drygt 59 procent av eleverna målen i samtliga ämnen läsåret 2012/2013. Detta resultat ligger under motsvarande resultat för riket som uppgick till 77 procent. Elevernas genomsnittliga meritvärde samma läsår var 183 poäng. Motsvarande resultat för riket var 213 poäng. Elevernas genomsnittliga meritvärde föregående läsår var 187 poäng. Det genomsnittliga meritvärdet har, med undantag för år 2012, sjunkit under de senaste fem åren.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram uppgick läsåret 2012/2013 till drygt 64 procent, att jämföra med knappt 88 procent för riket. Andelen behöriga elever till ekonomiprogrammet, humanistiska programmet och samhällsvetenskapsprogrammet var drygt 64 procent. Denna andel ligger under motsvarande andel för riket som uppgick till knappt 85 procent. Andelen elever behöriga till naturvetenskapligt- och tekniskt program uppgick till drygt 64 procent. Denna andel ligger under motsvarande andel för riket som uppgick till drygt 83 procent.

Enligt rektorn har tre elever som slutat under läsåret kommit med i kommunens redovisning till Statistiska centralbyrån, trots att det inte fått något slutbetyg utfärdat från Hagsätraskolan. Detta kan ha påverkat resultatet i SIRIS negativt. Rektorns uppgifter bekräftas av utbildningsförvaltningens kontakter med Skolverket.

Helhetsbedömning

Tillsynen av skolenheten Hagsätraskolan och Ormkärsskolan visar att rektorn behöver vidta åtgärder så att samtliga elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Detta gäller framförallt vid Hagsätraskolan. År 2013 nådde endast 64 procent av eleverna i årskurs 9 i Hagsätraskolan kunskapskraven i alla ämnen. Meritvärdet var under genomsnittet för riket och en tredjedel av eleverna hade inte behörighet till gymnasiestudier. Det genomsnittliga meritvärdet har sjunkit de senaste fem åren med undantag för år 2012 då det var en liten uppgång. Av den nationella statistiken framgår vidare att resultaten i årskurs 3 skiljer sig åt mellan Ormkärsskolan och Hagsätraskolan. Vid Hagsätraskolan var exempelvis resultatet i matematik för årskurs 3 år 2012 betydligt lägre än i Ormkärsskolan samt betydligt lägre än genomsnittet för riket.

Av skolenhetens egna resultatsammanställning från vårterminen 2013 framgår en förbättring gällande andelen elever som når kunskapskraven i flera ämnen, till exempel matematik, kemi och engelska. Enligt rektorn beror förbättringarna bland annat på att skolan i större omfattning fokuserat på resultaten och satt in kompetensutvecklande åtgärder bland personalen. Rektorn uppger vidare att de i skolan satsat på att arbeta med språkutvecklande insatser i större omfattning för att förbättra elevernas läsförmåga och ordförråd i de olika ämnena. Emellertid uppger rektorn att skolans samlade resultat påverkas av att skolan, i synnerhet Hagsätraskolan, har många nyanlända elever. Trots att skolan har satt in en rad åtgärder når dessa elever enligt rektorn ännu inte kunskapskraven på grund av sin korta vistelsetid i Sverige.

De flesta elever känner sig trygga på skolan och vid skolan bedrivs ett kontinuerligt förebyggande arbete för att förhindra kränkningar. Trots detta framkommer att alla i personalen inte anmäler samtliga signaler om kränkningar till rektorn.

Enligt samtliga intervjuade grupper förekommer grovt språkbruk och så kallade skojbråk elever emellan. Av skolenhetens kvalitetsredovisning samt intervjuer med rektor, lärare och företrädare för elevhälsan framgår att skolans personal uppmärksammat beteendet och har ett pågående arbete för att motverka detta. Ett av skolenhetens mål föreliggande läsår är till exempel att i utökad omfattning arbeta med värdegrundsdiskussioner samt markera vid diskriminerande språkbruk och andra misstänkta kränkningar såsom skojbråk. Skolinspektionen understryker att det är av vikt att skolenheten fortsätter med nämnda arbete.

Skolinspektionen bedömer att rektorn är väl insatt i skolenhetens verksamheter och att hon tar ansvar för att utbildningen på skolenheten utvecklas. Det är

viktigt att skolenheten inom ramen för sitt kvalitetsarbete fortsätter att analysera kunskapsresultaten och följa upp och utvärderar insatta åtgärder för att kunna identifiera vilka som är skolenhetens utvecklingsområden och framgångsfaktorer.

Skolinspektionen har under tillsynsbesöket tagit del av olika delar av verksamheten och bland annat observerat flera välfungerade undervisningssituationer. Elever uppger i intervju att de tycker att de har bra lärare som är bra på att lära ut och göra lektionerna intressanta. Samverkan mellan skolenhetens lärare och olika ämnesgrupper sker dock i begränsad omfattning och behöver utvecklas för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Vidare behöver samarbetet mellan förskoleklass och skola utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Det har vid tillsynen framkommit att det finns lärare vid Hagsätraskolan som inte har utbildning för den undervisning de bedriver. Rektorn har vidtagit behörighetsgivande åtgärder för lärarna och Skolinspektionen understryker att det är viktigt att detta arbete fortsätter.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 31 januari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärare samverkar i arbetet med att nå utbildningens mål och att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Se till att samarbete utvecklas mellan förskoleklass och skola för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Motivering

Samordning av undervisningen i olika ämnesområden och samverkan mellan lärare

+I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. I läroplanen anges vidare att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I intervjuer med elever framkommer att samordningen av undervisningen i olika ämnesområden varierar i olika årskurser och ämnen. En del elever ger exempel på ämnen där undervisningen har samordnats, bland annat i matematik och naturorienterade ämnen samt i de samhällsorienterade ämnena. En del lärare ger i intervjuer exempel på ämnen där samordning i ämnesområden skett, bland annat i samhällsorienterade ämnen och naturorienterade ämnen där teman genomförts. Andra lärare uppger att de inte samordnar sin undervisning alls i inom olika ämnesområden. Rektorn bekräftar denna bild och uppger att det är lättare att samordna undervisningen i de yngre årskurserna och att det där sker i större omfattning. Enligt rektorn sker inte samordning av undervisningen över ämnesgränserna på ett systematiskt sätt och i den utsträckning som hon skulle önska. Rektorn bekräftar att det är ett utvecklingsområde.

Samverkan mellan förskoleklassens och skolans personal

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvar för att utveckla samarbetsformer mellan förskoleklass och skolan för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Lärare uppger att samverkan mellan förskoleklassens och skolans lärare är begränsad. Enligt skolans rutiner ska bland annat överlämning ske från förskoleklassen till skolan, något som enligt lärare inte kom till stånd under föregående läsår. Rektorn bekräftar i intervju att samarbetet mellan förskoleklassen och skolan har eftersatts under det senaste året. Rektor ger uttryck för att det tidigare samarbetets utformning inte gav avsedd effekt.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister inom området undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

Lgr 11 2.2 Kunskaper, Lgr 11, 2.5 Övergång och samverkan, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att beslut om disciplinära åtgärder fattas och dokumenteras i enlighet med författningarnas krav.
- Se till att signaler om kränkande behandling av elever vid skolan och fritidshemmet alltid anmäls till rektorn av samtlig personal.

Motivering

Disciplinära åtgärder

Enligt skollagen får rektor eller en lärare vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. En lärare får enligt skollagen visa ut en elev från undervisningslokalen för högst återstoden av ett undervisningspass, om eleven stör undervisningen eller på annat sätt uppträder olämpligt och eleven inte har ändrat sitt uppförande efter uppmaning från läraren. Om en disciplinär åtgärd vidtas ska den enligt skollagen dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

Lärare uppger i intervju att det förekommer att elever som stör studieron under lektionstid blir utvisade ur undervisningslokalen för återstoden av lektionen. Flera lärare uppger att vidtagna disciplinära åtgärder dokumenteras, dock inte utvisningar om de genomförs vid enstaka tillfällen. Rektorn uppger i intervju att skolan har rutiner för dokumentation av vidtagna disciplinära åtgärder, men att hon har kännedom om att alla lärare inte dokumenterar dessa.

Anmälan till rektor

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn.

På skolenheten finns rutiner för rapportering av kränkningar och enligt rutinerna ska signaler om kränkningar rapporteras till kuratorn som är samordnare för skolans trygghetsgrupp och som ser till att en utredning påbörjas. Kuratorn ska inom tre dagar anmäla vidare händelsen till rektorn. I intervjuer med lärare och fritidshemmets personal framkommer att vissa inte rapporterar alla kränkningar till kuratorn, utan att anmälan endast görs vid upprepande kränkningar. Rektorn uppger i intervju att rutinerna kring anmälningar är tydliga och förankrade bland personalen. Samtidigt uppger rektorn att tolkningen av vad som

utgör en kränkning kan vara olika för olika personer. Exempelvis uppger rektorn att tvekan kan uppstå vid olika nivåer av konflikter. Enligt rektorn diskuteras innebörden av begreppet "kränkande behandling" regelbundet med skolans personal på en övergripande nivå. Sammantaget visar dock utredningen att inte all personal vid skolan och fritidshemmet känner till och följer rutinerna för rapportering om kränkande behandling till rektorn.

Tillsynen visar att det finns brister vid skolenheten inom området trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 24 §§, 6 kap. 10 § skollagen, Lgr 11, 2.1 Normer och värden, Läroplan för grundskolan 2011, 2.1 Normer och värden

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun en anmärkning.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist/brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- De skriftliga bedömningarna beskriver inte elevernas kunskapsutveckling.

Motivering

I skollagen framgår att i de fall där ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges. Av bedömningen får också de stödåtgärder som har vidtagits framgå. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Syftet med en skriftlig bedömning är enligt Skolinspektionen att synliggöra vilka kunskaper eleven tillägnat sig i de fall eleven inte når upp till kunskapskraven för betyget E i ämnet. Elever har i allmänhet under sina år i grundskolan tillägnat sig vissa kunskaper i förhållande till kunskapskraven i ämnena. Bedömningen bör därför i varje ämne innehålla dels en redogörelse för vilka delar av kunskapskravet eleven uppnått, dels en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de delar av kunskapskravet som eleven inte nått. Det är särskilt viktigt att en skriftlig bedömning tydligt och konkret synliggör vilka kunskaper eleven tillägnat sig, eftersom det är ett dokument som

inte bara riktar sig till elev och vårdnadshavare, utan t.ex. kan användas vid övergång till gymnasieskola eller för att visa en arbetsgivare vilka kunskaper eleven har.

I samband med tillsynen har Skolinspektionen tagit del av skriftliga bedömningar från årskurs 9 i Hagsätraskolan vårterminen 2012. Dokumenten innehåller redogörelser av vilka kunskaper eleven tillägnat sig i varje ämne. Dock saknar de skriftliga bedömningarna en beskrivning av vilka kunskapskrav eleven inte har uppnått.

Med anledning av att Hagsätraskolans skriftliga bedömningar saknar beskrivning av vilka delar av kunskapskravet som eleven inte har uppnått, men i övrigt motsvarar författningarnas krav, bedöms bristen som mindre allvarlig. Stockholms kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning

10 kap. 22 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Ylva Johnson.

På Skolinspektionens vägnar

Ylva Johnson
Beslutsfattare

Parisa Maleki
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsformer Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.